בועל נדה כטמא מת למאי אילימא לטומאתם האי טומאת שבעה כתיב ביה והאי טומאת שבעה כתיב ביה אלא לאו למחנותם ומדסיפא למחנותם הוי רישא נמי למחנותם? מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא מיתיבי מצורע חמור מזב וזב חמור מטמא מת, יצא בעל קרי שטמא מת חמור ממנו מאי "יצא" - לאו יצא מכלל זב ובא לכלל טמא מת' דהא טמא מת חמור ממנו ומותר במחנה לויה, לא יצא ממחנה טמא מת ונכנס למחנה זב - ואע"ג דטמא מת חמור ממנו (*דמותר) במחנה לויה - למאי דדמי לי' מדמינן ליה; תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבדימי °"ויצא אל מחוץ למחנה" [א] זו מחנה שכינה "לא יבא אל תוך המחנה" [ב] זו מחנה לויה מכאן לבעל קרי שיצא חוץ לשתי מחנות אמר לי' אכתי לא עיילתיה, אפיקתיה לישנא אחרינא אכתי לא אפיקתיה עיילתיה? אלא אימא "מחוץ למחנה" זו מחנה לויה "לא יבא אל תוך המחנה" זו מחנה שכינה מתקיף לה רבינא אימא אידי ואידי למחנה שכינה ולעבור עליו בעשה ולא תעשה? אם כן לימא קרא "ויצא אל מחוץ למחנה ולא יבא אל תוך", "המחנה" למה לי, שמע מינה ליתן לו מחנה אחרת : ומיחוי קרביו וכו' : מאי "מיחוי קרביו" רב הונא אמר שמנקבן בסכין (רב) חייא בר רב אמר שירקא דמעייא דנפקא אגב דוחקא דסכינא, אמר ר' (*אליעזר) מאי טעמא דחייא בר רב דכתיב °"וְחָרְבוֹת מֵחִים גָּרִים יֹאכֵלוּ" מאי משמע? כדמתרגם רב יוסף וְנִכְסֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא צַדִּיקַיָּא יַחְסְנוּן; °"וְרָעוּ כְּבָשִׂים כְּדָבְרָם" אמר מנשיא בר ירמיה אמר רב כמדובר בם מאי "כמדובר בם"? אמר אביי "וחרבות מחים גרים יאכלו" אמר ליה רבא בשלמא אי כתיב 'חרבות' כדקאמרת, השתא דכתיב "וחרבות" - מילתא אחריתי קאמר, אלא אמר רבא כדרב חננאל אמר רב דאמר רב חננאל אמר רב עתידין צדיקים שיחיו את המתים כתיב הכא "ורעו כבשים כדברם" וכתיב התם °"ירעו בשן וגלעד כימי עולם" בשן זה אלישע הבא מן הבשן שנאמר °"וְיַעְנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן" וכתיב °"פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו" גלעד זה אליהו שנאמר °"ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד וגו'", אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן עתידים צדיקים שיחיו מתים שנאמר °"עוד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש מִשְׁעַנְתּוֹ בידו מרוב ימים" וכתיב °"וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי על פני הנער" (*) עולא רמי: כתיב °"בלע המות לנצח" וכתיב °"כי הנער בן מאה שנה ימות" לא קשיא כאן בישראל כאן בעכו"ם, ועובדי כוכבים מאי בעו התם? דכתיב °"ועמדו זרים וְרָעוּ צֹאנְכֶם, ובני נכר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם" רב חסדא רמי: כתיב °"וחפרה הלבנה ובושה החמה" וכתיב °"והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים" לא קשיא כאן לעולם הבא כאן לימות המשיח *ולשמואל דאמר אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד מאי איכא למימר? אידי ואידי לעולם הבא ולא קשיא כאן במחנה שכינה כאן במחנה צדיקים *רבא רמי: כתיב °"אני אמית ואחיה" וכתיב "מחצתי ואני ארפא" השתא אחויי מחיי, מרפא לא כל שכן? אלא אמר הקב"ה מה שאני ממית אני מחיה כמו שמחצתי ואני ארפא, *ת"ר "אני אמית ואחיה" יכול מיתה באחד וחיים באחד כדרך שהעולם נוהג? ת"ל "מחצתי ואני ארפא" מה מכה ורפואה באחד אף מיתה וחיים באחד - מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה דבר אחר בתחלה מה שאני ממית אני מחיה והדר מה שמחצתי ואני ארפא :

*) [סנהדרין צא:]

והקטר

בועל נדה כטמא מת · סיפא דמתני' דלעיל היא : מצורע חמור מזב. למחנותיו כדאמרן וכן זב מטמא מת : יצא בעל קרי. מפרש ואזיל מאי היא : לא יצא מכלל טמא מת כו' · והכי משמע יצא בעל קרי מכלל זה, דהכי קאמר לפי חומר טומאתן חומר שלוחן יצא בעל קרי שאע"פ שטמא מת חמור ממנו שהוא טומאת שבעה וזה טומאת ערב אפילו הכי לענין מחנות בעל קרי חמור, דבעל כרחיך כי כתיב "וכל זב" לרבויי בעל קרי אתא לכלל זב, "וכל טמא" לרבויי טמא שרץ לכלל טמא מת אתא, דכל חד וחד למאי דדמי ליה מדמינן ליה ובעל קרי דומה לזב שהטומאה יוצאה עליו מגופו : ויצא אל מחוץ למחנה. בבעל קרי כתיב "כי יהיה בך איש" וגו': הכי גרסינן 'ויצא אל מחוץ למחנה' זו מחנה שכינה ולא יבא אל תוך המחנה זו מחנה לויה מכאן שבעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות דקאמר קרא שאם נטמא בעזרה יצא משתיהן : אמר ליה אכתי לא עיילתיה אפיקתיה · עדיין לא הכנסתו למחנה לויה וכבר הוצאתו ממנה, דמדקאמרת "לא יבא לתוכה" מכלל דעומד חוצה לה וקאמר לא יכנס והא אכתי לא אישתעי בזה שילא ממחנה שכינה ועומד במחנה לויה לשלחו ממנה וקא מזהר ליה שלא יכנס כאילו כבר יצא, אכתי לא עיילתיה כלומר עדיין לא דיבר על כניסתו מה תהא עליה, אפיקתיה ודיבר עליו כאילו יצא. ל"א גרסי' 'אכתי לא אפיקתיה עיילתיה' עדיין לא הזהרתו לצאת ממחנה לויה וכבר הזהרתו שלא יכנס והיינו 'עיילתיה' כבר אתה מדבר בכניסתו : אלא אימא הכי ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה לויה · וכשבא לצאת ממנה אל יכנס במחנה שכינה ואי לא הוו כתיבי שתי "מחנות" הוה מוקמינא ליה בעומד במחנה שכינה ומזהירו לצאת ממנה אבל עומד במחנה לויה אין משלחו והשתא דכתבינן שתי מחנות על כרחך הכי תוקמא : אם כן · נימא 'וישלחו מן המחנה ולא יבא אל תוך' ולישתוק : מנקבן בסכין · שילא הרעי שאם יניחנו בתוכן יסריחו קודם שתחשך לשון 'מיחוי' = שמוליא פרש רכה דנמחת בתוכה דשנפי"ר בלע"ז כמו וממחה ושופך (מעשר שני פ"ה מ"א) וכמו המחהו וגמעו (לעיל דף לה.) לישנא אחרינא 'מיחוי' לשון נקיבה וחיבול כמו תמחה את זכר עמלק (דברים כה) : שירקא דמעיא · ליחה הדוקה במעים שיולא מהן בדוחק בסכין ובלע"ז לימו"ן 'מיחוי' לשון דבר בזוי כדמפרש טעמא "וחרבות מחים": רשיעא. אלמא דבר רע ושטי הוא : ורעו כבשים כדברם. כבשים ישראל : כמדובר בם. כמה שהובטחו על ידי נביא : מאי כמדובר בם. מה היא אותה הבטחה ומפרש לה סיפא דקרא - היינו הבטחה: "וחרבות מחים גרים יאכלו" = לדיקים עד הנה כגרים ותושבים: אי כתיב חרבות מחים. ה"א סיפא דקרא = פירוש לרישא כדקאמרת, אבל השתא דכתב "וחרבות" לאו פירושא דרישא הוא אלא מילתא אחריתי היא : אלא · כמדובר בם דרישא היינו כרב חננאל כמדובר באליהו ואלישע שהחיו את המתים כך יחיו כל הצדיקים את המתים - ירעו ורעו גזירה שוה : ויעני ושפט בבשן . ושפט הוא אביו של אלישע דכתיב אלישע בן שפט : ושמת משענתי · באלישע כתיב על שהחיה בן השונמית : ובלע המות · יבולע מלאך המות שלא ישלוט: בישראל · כתיב ובלע המות וגו' : ובושה החמה · שלא תאיר : יהיה שבעתים כאור שבעת הימים · 'שבעתי' הן ארבעים ותשע וכתיב כאור שבעת הימים ארבעים ותשע כאור שבעת ימים של עכשיו נמלא עודף על אור של עכשיו ג' מאות וארבעים ושלשה : בעולם הבא · וחפרה הלבנה ובושה החמה שלא יהא בעולם אלא זיו זוהר ומראה שכינה : לימות המשיח · יהיה 'אור הלבנה' כאור החמה : ולשמואל . דאמר ימות המשיח אין משתנין משל עכשיו מה הוא מקיים "והיה אור הלבנה כאור החמה": כתיב אני אמית ואחיה וכתיב מחצתי ואני ארפא . כיון שאמר שהמתים הוא מחיה פשיטא דהמחולים יכול לרפאות אלא הא אתא לאשמועינן דלא תימא 'אמית ואחיה' לאו דמתים חיים קאמר אלא אני אמית את המתים ואני מחיה וזן את החיים ובורא את הטלדים' להכי כתיב בתריה 'מחצתי ואני ארפא" כשם שמה שמחצתי אני ארפא דאין רפואה אלא במוכה כך אותו עצמו שאני ממית אני מחיה : מיתה באחד וחיים באחד · אני ממית את המתים ואני מחיה וזן את החיים : הכי גרסינן דבר אחר בתחלה מה שאני ממית אני מחיה והדר מה שאני מחצתי אני ארפא · שכדרך שהן מתים חגרים סומים אלמים כך הן חיין במומן ואחר כך מתרפאים כדכתיב אז ידלג כאיל פסח (ישעיה לה) :

כשירין

[יג א ב מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הלכה ח ופ"ג כסף משנה דלהרמב"ם וגם לסמג לא היה כגירסא א"ל אכתי לא עיילתיה וכו' אלא אימא וכו' ע"ש] :

◆

רבינו חננאל

קרי באתם מטמא : ת"ש מסיפא ובועל נדה כטמא מת למאי אילימא לטומאת הא בהדיא כתיב בתרוייהו טומאת שבעה אלא לאו למחנותם כשם שטמא מת חוץ למחנה אחת כך בועל נדה חוץ למחנה אחת ומדסיפא למחנותם רישא נמי למחנותם קשיא לר' יוחנן ומשני מידי איריא רישא לטומאה סיפא למחנותם: ת"ש מצורע חמור מזב חב חמור מטמא מת יצא בעל קרי שטמא מת חמור ממנו מאי לאו יצא מכלל זב תכנס לטומאת מת ואע"פ שטמא מת חמור ממנו מדקתני הכי שמעי' מידת שבועל נדה כטמא מת חוץ למחנה אחת ומשני לא יצא ממחנה טמא מת תכנס למחנה זב להשתלח חוץ לשתי מחנות ואע"ג שטמא מת חמור ממנו הואיל ובעל קרי טומאה מגופו יצאה לזב מוקמינן ליה: תאני תנא קמיה דרב יצחק ויצא אל מחוץ למחנה ז' מחנה שכינה לא יבוא אל תוך המחנה ז' מחנה (שכינה) [לויה] אמר ליה אכתי לא אפיקתיה (אלא) אעילתיה פי' מכדי הני קראי בבעל קרי כתיבי ובעל קרי נתרבה מזב דטומאה יוצא מגופו וחוץ לשתי מחנות משתלח כמו הזב ועדיין לא אפיקתיה אלא ממחנה שכינה וצריכת עוד לאפוקיה ממחנה לויה וקודם שתוציאו ממחנה לויה חזרת ואמרת לא יבוא אל תוך המחנה ז' מחנה שכינה מכלל דבמחנה לויה נכנס ואתה מזהירו שלא יכנס ממחנה לוית למחנה שכינה עדיין לא יצא ממחנה לויה ואתה צריך להוציאו עוד אלא כך אמור ויצא אל מחוץ למחנה ז' מחנה שכינה לא יבוא אל תוך המחנה ז' מחנה לויה כלומר לא יבוא ממחנה ישראל לתוך מחנה לויה: ומתקיף רבינא דלמא בעל קרי אינו משתלח אלא חוץ למחנה שכינה והני קראי לחזוביה חד קרא בעשה והוא ויצא וחד קרא והוא לא יבוא בלאו ללמד כי בעל קרי הנכנס למחנה שכינה עובר בעשה ולא תעשה ודחי' אם כן נכתוב רחמנא ויצא אל מחוץ למחנה לא יבוא תו אמאי כתיב אל תוך המחנה ללמד שהתורה הזהירה על המחנה אחרת : מיחוי קרביו מנקבן בסכין להוציא הרעי פי' שירקא דמעיא השומן הדומה למוח ודבוק במעים כמו הפרש הדבוק במעים ואינו נתפרק אלא בגרירה אלא בסכין כמו הרשעים שמחזיקין בנכסי הטובים כתיב וחרבות מחים גרים יאכלו פי' וחרבות נכסי מחים הרשעים גרים יאכלו הצדיקים כלומר נכסי הרשעים הצדיקים יאכלו אותם : אמר רב חונא עתידין הצדיקים להחיות את המתים כתיב

[זבים פ"ה ע"ל יומא ו.]

[צ"ל ומותר]

דברים כג: י-יא כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה

[צ"ל אליעזר]

◆

גליון השים

גמ' כאן במחנה שכינה. עי' ילקוט תהלים סי' בפסוק כי צדיק ה' :

שם א יז
זכריה ח
מ"ב ד
ישעי' כה
שם סה
שם סא
שם כד
שם ל
ברכות לד: שבת סג. וס"נ
[סנהדרין צא:]
דברים לב
סנהדרין צא:
[ע"ש]